

*Діброва В. А.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

*Духаніна Н. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування № 3
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

*Тищенко М. А.,
викладач кафедри англійської мови, гуманітарного спрямування № 3
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

СИЛА ЗАПЕРЕЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Анотація. Мета роботи – розкриття ролі та значення категорії та показати, що заперечення є важливим для вивчення іноземної мови. Загальноприйнятий погляд на те, що негативні твердження прагматично менш сприятливі та передають менше інформації, ніж позитивні, ставиться під сумнів шляхом аналізу ідейних, текстових, контекстуальних і міжособистісних ролей негативних тверджень. Методологічною основою дослідження є метод лінгвістичного спостереження і опису, а також метод контекстуального аналізу. Значущі ролі заперечення демонструють необхідність повного врахування тексту та контексту при розумінні заперечень у реальній мові, а однозначний погляд на прості негативних висловлювань демонструє відсутність розуміння такого підходу; слоган «ні означає ні» аналізується шляхом порівняння з одноразовими та повторюваними «ні». В процесі семантичного аналізу компонентів стійких словосполучень використовується метод компонентного аналізу, а також кількісний метод для підрахунку аналізованих мовних одиниць. Припущення полягає в тому, що тип заперечення вибирається з урахуванням оптимальної релевантності. Тобто люди приймають інтерпретацію, яка дає більший когнітивний ефект із меншими зусиллями на обробку (когнітивний рахунок). Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, заперечення може бути частиною суперечливих структур, які, будучи самодостатніми одиницями, не сприяють оновленню функції дискурсу, а, скоріше, блокують потік інформації. Аналіз функцій заперечення входить у ширшу структуру стилістичного аналізу, мета якого полягає в тому, щоб обговорити, як передній характер заперечення як рекурсивної функції та може мати ефект дезінформації. Висновки. В результаті проведеного дослідження, виявлено, що використання категорії «заперечення» визначає полярну опозицію ствердного, заперечує існування або невизначеного спростування. Це також відоме як «ні». Класична логіка нагадує заперечення з функцією істини, яка перетворює істину на хибність і цілком здатна на це виконання протилежної операції. Це заперечує істинність речення. Це просто перетворення стверджувального речення,

яке перетворює просте стверджувальне речення в негатив та на сьогоднішній день є актуальним і є перспективним для подальшого дослідження.

Ключові слова: мовні універсалії, категорія «заперечення», релевантність, істина, хибність.

Актуальність теми дослідження. Протягом багатьох років заперечення було однією з найбільш обговорюваних тем у граматиці англійської мови та предметом багатьох наукових робіт. Заперечення є фундаментальним мовним явищем для всієї мовної системи. Це з'являється на різних семантичних і синтаксичних рівнях і має різні цілі та значення. Сила заперечення – здатність вимкнути силу іншої істини. Заперечення здібностей також відоме як блокування здібностей, скасування здібностей, пом'якшення здібностей, заперечення здібностей, нейтралізація здібностей, придушення здібностей, анти-потужність, зняття заклинань, анулювання, потенційна заборона, блокування здібностей, скасування здібностей, пом'якшення здібностей, нейтралізація здібностей, анулювання здібностей і придушення потужності.

Виклад основного матеріалу. Заперечення – це граматичне явище, яке досліджувалось довгий час. Як логіко-розумова категорія феномен заперечення розвинувся в процесі тривалої інтелектуальної еволюції людства. Сьогодні категорія заперечення, поряд із категорією ствердження, становить одну з головних форм мислення людини і є властивою для всього людства. Аристотель був першим автором аналізу заперечення з філософської точки зору. З тих пір було проведено тисячі досліджень, як проілюстровано основною бібліографією заперечення в природній мові (Seifert and Welte 1987). Одну з перших категоризацій заперечень запропонував Отто Есперсен (1924) у розділі про настрій, де граматики розрізняє «категорії що містять елемент волі» та категорії «що не містять елемента волі». Його граматика також присвячує розділ запереченню.

Отже, **мета роботи** полягає у вірному використанні категорії заперечення, яка належить до розряду функціонально-

семантичних утворень, притаманних усім мовам світу. Як логіко-розумова категорія феномен заперечення розвивався в процесі тривалої інтелектуальної еволюції людства. Розуміння заперечення як логічної категорії пов'язано із класифікацією суджень. У формальній логіці заперечення і ствердження є фундаментними категоріями, які є протилежними судженнями. Сьогодні категорія заперечення, поряд із категорією ствердження, становить одну з головних форм мислення людини і є властивою для всього людства і є важливим компонентом міжкультурної комунікації: без заперечних висловлювань сьогодні неможливо уявити повноцінне людське спілкування будь-якою мовою.

Заперечення – це слово або фраза, яка показує, що ви відкидаєте або не згодні з чимось. У звичайних розмовах ми постійно використовуємо заперечення, тому багато з цих слів повинні бути вам знайомі. *Can't, don't i won't* – усі загальні засоби вираження заперечення (а також *not is, doesn't i not*). Такі слова, як *nobody* та *never*, також є негативними – вони просто виражають незгоду іншим способом.

Онтологічне значення і функціональна активність категорії заперечення, яка знаходить своє вираження в системах усіх природних мов, дає дослідникам підстави відносити заперечення до мовних універсалій (В. Манакін [1], Vystrov, Y., Petryna, O., Matton M. [2], Brown P. [3], O. Есперсен [4], А. Паславська [5] та ін.) як таких функціонально-семантичних утворень, що зумовлені, з одного боку, прагненням людини до диференціації (насамперед і шляхом заперечення) явищ буття і відображенням цього процесу в мові, а з іншого, – у різних ситуаціях спілкування мають національно-культурну специфіку. Незважаючи на те, що проблематику заперечення вже досить детально опрацьовано, вона залишається актуальною, оскільки сучасний розвиток мовознавства, найновіші досягнення в лінгвістиці тексту, когнітивістиці, комунікативних жанрах відкривають перспективи та нові аспекти аналізу категорії заперечення.

Відповідно до Свон (1996), заперечні неозначені займенники, такі як ніхто, нічого, ніколи тощо, є досить емпатичними. Ми часто віддаємо перевагу використовувати не будь-хто, ні що-небудь, ні коли-небудь тощо. Зауважте, що будь-хто, що-небудь, будь-коли тощо самі по собі не є негативними словами. Вони мають використовувати з *not*, щоб надати негативного значення. Наступні приклади ілюструють це:

I opened the door, but I couldn't see anybody.

I'm sorry, I can't tell you anything.

Деякі ряди неозначених займенників у деяких мовах також асоціюються з негативним середовищем, але не обмежуються вираженням *не існування*. Крім заперечних речень, вони також можуть використовуватися в умовних і питальних реченнях, стандартне порівняння та інші середовища. Вирази, які показують цей розподіл, зазвичай називають елементами негативної полярності.

Елементи негативної полярності використовуються для вираження екзистенційної квантифікації в межах заперечення.

В даній статті категорію заперечення розділили на окремі види. Звертаємо увагу на відмінності між *клаузальним* і *складовим* запереченнями та різницею між двома запереченнями *not* і *never*, які трапляються в різних середовищах. Якщо дві одиниці граматики мають протилежне значення, що означає, що вони не можуть бути істинними в одній ситуації, тоді одна є запереченням іншого. Негативний елемент пари – це той, якому інтуїтивно не вистачає властивості, як у другому з кожного пара в (1) і (2):

(1) a) *John has a good personality.*

b) *John doesn't have a good personality.*

(2) a) *He is happy.*

b) *He is unhappy.*

Існує кілька типів заперечення. Veselovská [6, 54–55] розрізняє семантичні, лексичні, фразові та клаузальні заперечення. Семантичне заперечення охоплює антонімію – відношення з протилежним значенням. Англійською, як і іншими мовами, вони мають переважно різні стебла. Приклад (3) демонструє протилежності живого і мертвого в трьох мовах. Так як у всіх вони різні основи, не потрібні заперечні афікси для створення семантичного заперечення:

(3) a) *alive – dead* (English)

b) *tirik – o'lik* (Uzbek)

c) *lebendig – tot* (German)

Приклад (3) показує, що мертве є негативним, оскільки воно не має властивості життя.

Це поняття протилежностей застосовується до лексичного заперечення, яке створюється додаванням.

Негативні префікси та суфікси, такі як *im-, in-, non- i -less* або *-free* до позитивного слова. Афікси створюють протиставлення до а позитивне слово, і вони створюють позитивно-заперечні пари слів. Таким чином, одне позитивне слово може мати два негативні відповідники, слова які належать до семантичного чи лексичного заперечення. Приклад (4) вказує на лексичне заперечення *untrue* і семантичне заперечення *false* їхній позитивний аналог істинний:

(4) *Правда – неправда/хибність*

Л. Хорн розглядає спеціальне заперечення на прикладі речення *"The director didn't sign the document yesterday"*. Дослідник доводить, що залежно від логічного акценту можна по-різному інтерпретувати заперечення. Однак слід також наголосити, що заперечення в цьому випадку можна розглядати як поняттєву категорію, а не граматичну, оскільки формальний показник заперечення *"not"* відноситься не до предикативного центру, а до інших членів речення. Використання заперечення з іншими членами речення одночасно з акцентуванням останніх викликано прагматичними причинами; в цьому випадку ми бачимо прояви прагматичного аспекту заперечення, що накладається на семантику заперечення. Відповідно, при цьому пропонуються такі варіанти інтерпретації:

It wasn't the director who signed (but someone else)

It wasn't the document that they signed (but something else)

They didn't sign the document (but rather did another thing, etc.)

It wasn't yesterday that they signed it (but some other time) [7, с. 135].

Якщо розглядати це висловлювання ізольовано, тобто поза контекстом, у висловлюванні міститься відображення факту реальної відсутності дії в об'єктивній дійсності у часі та просторі. Категорія заперечення при цьому виступає в загальному типі, тобто визначає роз'єднаність предикативного центру речення – *"they"* і *"sign"*.

Заперечення – це складне явище, яке вивчали з багатьох точок зору, включаючи пізнання, філософію та лінгвістику. Як описав Лоулер (2010, стор. 554), когнітивно, заперечення «передбачає деяке порівняння між «реальною» ситуацією якийсь конкретний елемент і «уявна» ситуація, в якій його не бракує». Про важливість когнітивного підходу до вивчення заперечення свідчать найсучасніші наукові праці, де його

природа як здатності мислення розглядається і в одній мові: українській (М. Баган, Л. Кардаш), англійській (В. Михайленко), французькій (О. Мокра, І. Музейник), іспанській (Ю. Підпригора), і на матеріалі різних структурних мов: германських, романських, слов'янських (А. Паславська). В логіці формалізмів, «заперечення є єдиним значущим монадичним функтором», поведінка якого описується законом протиріччя, який стверджує, що жодне твердження не може бути одночасно істинним і неправда. У природній мові заперечення функціонує як оператор, як квантори та модальні. Основною характеристикою операторів є те, що вони мають область видимості, тобто їх значення впливає на інші елементи тексту:

a. *We didn't find the book.*

b. *We thought we would find the book. This was not the case.*

Враховуючи такий взаємозв'язок між запереченням і протиріччям з одного боку заперечення та контрасту з іншого, не дивно, що було виявлено, що заперечення досліджено в контексті класифікації дискурсивних відношень та виявлення протиріч.

Більшість досліджень у цій галузі використовують досить стандартні, тобто засновані на реченнях та методи виявлення заперечень. Після виявлення заперечення воно використовується як функція для завдання вищого рівня на виявлення суперечності або контрасту. Наприклад, Narabagiu, Hickl і Lacatusu (2006) обговорюють систему, яка спочатку виявляє заперечені вирази, а потім знаходить протиріччя на основі виявлених заперечень.

Висновки. Розуміння заперечення як неврахування детермінованого попереднім висловлюванням змісту веде до обмеження, коли з поля зору виключаються відповіді, які функціонально і з точки зору їхньої конкретної реалізації мають спільність із мовленнєвими діями не-врахування. По-друге, таке визначення розширює загально визначений концепт про те, що досліджуватися повинні й висловлювання, які, лише підтверджуючи роль мовця, визнають конверсаційну відповідність ініціального висловлювання або сигналізують, що мовець бере до уваги попередню установку, реалізовану в ініціальному висловлюванні.

Література:

1. Манакин В. М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ : Академія, 2012. 288 с.
2. Bystrov, Y., Petryna, O., Matton, M. (2018) Double Negation in English and Ukrainian: a View from Cognitive Linguistics and a SLA Context. *Studies about Languages* [Vol. 33], 17–32.
3. Brown P., Levinson S. *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 345 p.
4. Jespersen O. *Negation in English and other Languages*: København: Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Historisk-Filologiske Meddelelser 1; 5. [Reprinted in: *Selected writings of Otto Jespersen*. London: Allen & Unwin, no year.], 151.
5. Паславська А. Й. Заперечення як мовна універсалія: принципи, параметри, функціонування. Львів : ЛНУ, 2005. 289 с.

6. Veselovská Ludmila (2009) *The Course in English Morphology and Morphosyntax*. Palacky University Press, Olomouc.
7. Lakoff R. The logic of politeness, or, minding your p's and q's. *Papers from the Ninth Regional Meeting of the Chicago Linguistics Society*. Chicago, 1973. P. 292–305.
8. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазиология. Киев : Фитосоциологический центр, 2000. 340 с.
9. Horn L.R. Lexical incorporation, implicature, and the least effort hypothesis. *Papers from the parasession on the lexicon* / [eds. D. Farkas, W.M. Jacobsen, K.W. Todrys]. Chicago : CLS, 1978. 196–209 p.

Dibrova V., Dukhanina N., Tyshchenko M. The power of the objection in the English context

Summary. The purpose of the work is to reveal the role and meaning of the category and to show that negation is important for learning a foreign language. The conventional view that negative statements are pragmatically less favorable and convey less information than positive ones is challenged by analyzing the ideological, textual, contextual, and interpersonal roles of negative statements. The methodological basis of the research is the method of linguistic observation and description, as well as the method of contextual analysis. The significant roles of negation demonstrate the need to take full account of text and context when understanding negations in real language, and the unequivocal view of simple negative statements demonstrates a lack of understanding of such an approach; the slogan “no means no” is analyzed by comparison with single and repeated “no”. In the process of semantic analysis of the components of stable word combinations, the method of component analysis is used, as well as the quantitative method for counting the analyzed linguistic units. The assumption is that the type of negation is chosen with optimal relevance in mind. That is, people accept the interpretation that produces greater cognitive effect with less processing effort (cognitive account). The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that denial can be part of contradictory structures, which, being self-sufficient units, do not contribute to the renewal of the discourse function, but rather block the flow of information. The analysis of negation functions is part of a broader framework of stylistic analysis, the purpose of which is to discuss how the forward nature of negation as a recursive function and can have the effect of misinformation. Conclusions. As a result of the research, it was found that the use of the category “objection” defines the polar opposition of affirmative, denying the existence or indefinite refutation. This is also known as “no”. Classical logic resembles a negation with a truth function, which turns truth into falsehood and is quite capable of doing the opposite operation. This negates the truth of the sentence. This is a simple transformation of an affirmative sentence that turns a simple affirmative sentence into a negative and is currently relevant and promising for further research.

Key words: linguistic universals, the category “negation”, relevance, truth, falsity.